

13. Arabian Enclaves and Counter-Enclaves – United Arab Emirates, Middle East // Bootsnnall. – 2008. – 14 May [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bootsnnall.com/articles/08-05/arabian-enclaves-and-counter-enclaves-united-arab-emirates-middle-east.html>
14. List of enclaves and exclaves [Electronic resource]. – Access mode : https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_enclaves_and_exclaves#Subnational_exclaves_that_are_not_enclaves
15. Taylor Adam. Say goodbye to the weirdest border dispute in the world / Adam Taylor // Washington Post. – 2015. – 1 August [Electronic resource]. – Access mode : https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/08/01/say-goodbye-to-the-weirdest-border-dispute-in-the-world/?tid=pm_world_pop_b.

УДК 342.25(44)

О. І. Хірочинська – старший викладач кафедри романських мов та інтерлінгвістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Особливості адміністративно-територіального реформування Франції

Роботу виконано на кафедрі романських мов та інтерлінгвістики СХУ ім. Лесі Українки

Розглядається досвід адміністративно-територіального реформування Франції. Аналізуються принципи формування й повноваження територіальних самоврядних колективів, їх місце в адміністративно-територіальній системі, специфіка функціонування дуалістичної моделі управління в регіонах. Розкривається сутність нового регіоналізму як підґрунтя адміністративно-територіального реформування.

Ключові слова: департамент, регіон, кантон, комуна, адміністративно-територіальне реформування.

Khirochynska O. I. Peculiarities of Administrative-territorial Reformation of France.

The paper deals with the experience of administrative-territorial reformation of France. Analyzes the principles of forming and plenary powers of territorial self-governing collectives, their place in the administrative-territorial system, the specific of functioning of dualistic model of administration in regions. Reveals the essence of the new regionalism as substratum of administrative-territorial reformation.

Key words: department, region, canton, commune, administrative-territorial reformation.

Постановка наукової проблеми. Строго унітарна Франція з міцною вертикаллю державної влади у 1980-х роках пережила процес децентралізації, що полягав у наданні більших повноважень місцевим владам. Упродовж наступних років цей процес ще більш посилювався. Для адміністративного устрою Французької Республіки характерним є поєднання управління місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, причому із запровадженням ідеї децентралізації у цій країні все більше повноважень поступово переходить від органів державної влади до органів місцевого самоврядування.

Виходячи з вищенаведеного, ставимо за **мету** висвітлити проблематику адміністративно-територіального устрою Французької Республіки, простежити особливості територіального устрою цієї країни та розглянути основні напрями

реформування територіального устрою, оптимізації кількості адміністративно-територіальних одиниць.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-територіальне реформування Франції відбувалось у 1980-х рр. і було орієнтоване на послаблення історичної централізації в системі відносин між територіальними самоврядними колективами й органами центральної влади, що мало забезпечити оптимізацію адміністрування на місцях та зробити більш ефективною адміністративно-територіальну систему, яка не зазнавала істотних змін із часів Французької Революції та правління Наполеона I [4]. Складовими частинами адміністративно-територіальної системи Франції є комуна, кантон, округ, департамент і регіон, однак кантон і округ не мають власних адміністративних органів і виступають як територіальні одиниці для функціонування певних державних установ. У результаті реформування адміністративно-територіальної системи у Франції існують такі види територіальних самоврядних колективів: регіон, департамент, комуна. Регіон як адміністративно-територіальна одиниця отримав існуючі на сьогодні повноваження в 1982 р. після прийняття закону про децентралізацію й нині стає головним суб'єктом реалізації важливих соціально-економічних програм розвитку, основними завданнями якого є забезпечення економічного розвитку, впровадження програм у сфері охорони здоров'я, розвиток території та реалізація інфраструктурних проектів. На сьогодні у Франції нараховується 27 регіонів (5 з яких знаходяться на заморських територіях). Головним представницьким органом регіону є регіональна рада, вибори до якої відбуваються по департаментах на основі пропорційної виборчої системи з 5 % бар'єром, де кожен департамент отримує кількість представників пропорційно до кількості населення, але не менше трьох. У результаті реформи 1982 р. функції виконавчої влади в регіоні отримує голова регіональної ради (раніше ці функції виконував префект регіону, який назначався з центру). Представником центральної влади в регіоні є регіональний комісар Республіки, який виконує функції контролю щодо відповідності прийнятих рішень регіоном чинному законодавству Франції, й, у разі порушень законодавства Франції, має право звертатися до судових адміністрацій із вимогою відмінити прийняте регіональною радою рішення. Окрім функції контролю, регіональний комісар Республіки реалізовує соціально-економічну програму уряду в регіоні. Істотною особливістю реформи адміністративно-територіальної системи Франції є надання регіону повноважень щодо самостійного налагодження співпраці з аналогічними регіонами інших держав. Департамент виконує координаційні функції щодо діяльності комун і наділений повноваженнями розподіляти фінансові субсидії між комунами. В результаті реформи було значно розширено повноваження департаменту. Представницьким органом департаменту є генеральна рада, членами якої є генеральні радники, які обираються за мажоритарною системою в два тури, виборчим округом є кантон. Генеральні радники обираються на 6 років, кожні 3 роки оновлюється половина складу ради. Виконавчу владу в регіоні представляє голова генеральної ради (до адміністративно-територіальної реформи ці повноваження були покладені на префекта департаменту). Функції представника уряду й контроль за законністю ухвалених департаментом рішень покладені на префекта департаменту, який керує діяльністю всіх органів центральної влади в департаменті. Префекту підпорядковуються супрефекти, які працюють в округах, що не мають органів самоврядування [4].

Комуна – базова одиниця адміністративно-територіальної системи Франції. Представницьким органом комуни є муніципальна рада, членами якої є муніципальні радники, що обираються на 6 років. Оскільки кількість населення, що проживає в різних комунах, істотно відрізняється (від декількох десятків до декількох

мільйонів осіб), використовуються дві виборчі моделі, які напряду залежать від кількості мешканців комуни. Для комун із населенням до 3500 осіб використовується мажоритарна виборча система в два тури. Для комун, де проживає більше 3500 мешканців, використовується змішана система в два тури, при поєднанні мажоритарної системи з принципами пропорційного представництва [2, с. 18]. Кількість муніципальних радників у муніципальній раді залежить від кількості населення, що постійно проживає в комуні. В комуні, на відміну від регіону й департаменту, відсутній представник уряду, відповідно функції представника центральної влади в комуні й представника територіального колективу виконує одна особа – мер комуни, який обирається муніципальною радою з власного складу. Наявність широких повноважень у комуні компенсується суворим контролем зі сторони центральної влади за її діяльністю. Зокрема, прийняте комуною рішення може бути відмінене префектом департаменту чи супрефектом, якщо, на їхню думку, це рішення не відповідає чинному законодавству Франції [4]. Також існує можливість дострокового припинення повноваження муніципальної ради за наявності необхідних умов, які визначає законодавство. Але при проведенні адміністративно-територіальної реформи так і не було переглянуто кордони комун, які істотно відрізняються, що неминує ставить у фінансову залежність від департаментів дотаційні комуни, що через свою невелику чисельність населення або незначний бюджет неспроможні реалізувати повною мірою покладені на них повноваження перед мешканцями комуни [3, с. 29]. Окрім цього, під час проведення реформи так і не вдалося реалізувати (на чому постійно наголошувалося) механізм співпраці та кооперації між різними комунами, що мало би забезпечити більшу фінансову незалежність комуни від департаменту. Таким чином, реалізована адміністративно-територіальна реформа проходила, переважно, на рівні регіонів та департаментів, але вона фактично істотно не змінила становище комун.

Висновки. У Франції стає помітною тенденція до укрупнення основних адміністративно-територіальних одиниць із метою оптимізації адміністрування. Відбувається делегування значної частини повноважень центральних органів виконавчої влади на місця, що забезпечує більш ефективне розв'язання існуючих проблем у регіонах та підвищує якість послуг, що надаються населенню. Наявна дуалістична модель управління, відповідно до якої органи центральної влади на місцях й органи місцевого самоврядування наділені значною частиною повноважень і паралельно виконують управлінські функції. Регіони перетворюються на основних суб'єктів реалізації соціально-економічних програм розвитку, інфраструктурних проєктів, програм у сфері охорони здоров'я, освіти й культури.

Джерела та література

1. Панов А. В. Територіальний устрій Франції та Італії – уроки для України : монографія / А. В. Панов. – Ужгород : ПП «АУТДОР – ШАРК», 2015. – 126 с.
2. Chavier Géraldine. Code général des collectivités territoriales / Géraldine Chavier, Jean-Luc Albert. – Paris : Daloz, 2015. – 271 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.amazon.fr/review/create-review/ref=dpx_acr_wr_link?asin=2701318858
3. Durand Emmanuel-Vital. Les collectivités territoriales en France / Emmanuel Vital-Durand. – Paris : Hachette, 2013. – 259 p.
4. Європейський досвід адміністративно-територіального реформування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/844/>
5. Адміністративно-територіальний устрій Франції та взаємини регіонів із центром [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dgcl.interieur.gouv.fr/index.html>
6. Quels sont les grands principes régissant les collectivités territoriales? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/collectivites-territoriales/decentralisation/comment-definir-decentralisation.html>